

24.10.2023

VN/27846/2023
VN/27846/2023-SM-5

Hallinto- ja kehittämisosasto

Hallinto- ja kehittämisosasto 19.9.2023; VN/27846/2023'
Valtiovarainministeriö 19.9.2023; VN/26758/2023

Poliisiosaston lausunto

Hallinto- ja kehittämisosasto on pyytänyt poliisiosaston lausuntoa valtiovarainministeriön teettämästä selvityksestä pörssiyhtiöiden hallintarekisteröityjen osakkaiden tietojen asettamisesta saataville julkiseen rekisteriin. Poliisiosasto on pyytänyt asiasta Poliisihallituksesta välilausuntoa.

Hallintarekisteröityjen osakkaiden tietojen asettamista saataville julkiseen rekisteriin koskeva selvitys perustuu pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman kirjaukseen, jonka mukaisesti ”selvitetään, voidaanko myös pörssiyhtiöiden hallintarekisteröityjen osakkaiden tiedot asettaa saataville julkiseen rekisteriin” ja valtiovarainministeriön edellä kuvatun kirjauksen perusteella KPMG Oy Ab:lle antamaan toimeksiantoon. Kyseistä hallitusohjelmaan tehtyä kirjausta on täsmennetty Harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan toimenpideohjelman kohdassa 2.2

Lausuntopyynnössä on pyydetty huomioimaan erityisesti sitä, pidetäänkö mahdollisena, että ulkomaisten omistajien hallintarekisteröinti kiellettäisiin. Lisäksi lausunnossa on pyydetty arvioimaan selvityksessä esiintuvia vaihtoehtoja sekä rajoituksia, joita liittyy kansainvälisten omistajatietojen saatavuuteen julkiseen rekisteriin.

Poliisiosasto lausuu asiasta seuraavaa:

Nykytila

Suomessa on voimassa niin kutsuttu hallintarekisteröintikielto, joka koskee suomalaisten sijoittajien omistamia suomalaisia arvo-osuuksia. Käytännössä kaikki suomalaisessa arvopaperikeskuksessa liikkeeseen lasketut osakemuotoiset arvo-osuudet tulee kirjata suomalaisen sijoittajan ja osuuden todellisen omistajan nimissä olevalle arvo-osuustilille. Hallintarekisteröintikielto koskee myös kaksoiskansalaisia ja ulkomailla vakituisesti asuvia Suomen kansalaisia. Hallintarekisteröintikieltoa on kuitenkin teoriassa mahdollista kiertää esimerkiksi ulkomaisia sijoituspalveluntarjoajia käyttämällä.

Suomalainen arvopaperimarkkinajärjestelmä perustuu suoran omistusrakenteen malliin, jossa arvo-osuusjärjestelmän ylläpitäjä on arvopaperikeskus. Se, että ulkomaalaisilla sijoittajilla on kuitenkin arvo-osuusjärjestelmään siirtymisestä lähtien ollut mahdollisuus omistuksiansa hallintarekisteröintiin, jolloin arvo-osuus on loppusijoittajan sijaan hallintarekisteröintiä hoitavan tahon nimissä nostaa harmaan talouden ja talousrikollisuuden riskejä niin kansallisesti kuin kansainvälisesti.

Harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunta

Hallintarekisteröityjen osakkeiden omistustietojen läpinäkyvyyden parantamisessa on kyse arvopaperien omistajan tietojen saatavuudesta. Tietojen saatavuus harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnassa on olennaista, jotta voidaan torjua veronkiertoa, sisäpiiriväärinkäytöksiä, rahanpesua ja terrorismin rahoittamista. Toisaalta tietojen avoimuus ja läpinäkyvyys ovat omiaan vähentämään

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sisäministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 26
00023 Valtioneuvosto

Kirkkokatu 12
Helsinki

0295 480 171
+358 295 480 171

09 160 44635
+358 9 160 44635

kirjaamo.sm@gov.fi
www.intermin.fi

harmaata taloutta ja rikoksia. Kyse voi olla poliittisesti vaikutusvaltaisten henkilöiden toiminnasta ja tai muista sellaisista henkilöistä, jotka käyttävät merkittävää valtaa. Omistuksen läpinäkyvyyden merkitys on kasvanut erityisen parin viimeisen vuoden aikana kansainvälisen turvallisuustilanteen heikentymisen ja sen heijastusvaikutusten myötä ja tästä syystä tätä puolta asiassa tulisi selvittää enemmän.

Selvityksessä annetaan liian ruusuinen kuva siitä, että verohallinto saisi asianmukaisesti tiedon myös hallintarekisteröityjen osakkeiden omistajista kansallisen ja kansainvälisen tiedonvaihdon ja tiedonsaantisäännösten perusteella. Verohallinnon tietojen saanti kestää EU:n sisäpuolella, mutta tietojen saanti on erityisen haastavaa EU:n ulkopuolelta. Poliisi tarvitsee mahdollisen rikostutkinnan yhteydessä omistajatietoja esitutkinnan toteuttamiseksi ja rikosvastuun kohdentamiseksi. Ehdotetuilla malleilla saattaa olla vaikutusta myös rikoshyödyn takaisinsaantiin. Avoimet julkiset tiedot helpottavat rikoshyödyn jäljittämistä, havaitsemista ja poisottamista.

Selvityksessä esitettyjen haittojen merkitystä on korostettu voimakkaasti suhteessa hyötyihin. On korostettu omistuksen läpinäkyvyyden lisäämisen haitallisia vaikutuksia kansantaloudelle ja markkinoiden toimivuudelle, vaikka on ilmeistä, ettei näiden haittojen laajuutta tai toteutumisen todennäköisyyttä voida varmuudella esittää. Muun muassa tästä johtuen puutteet selvityksen taustatiedoissa erityisesti harmaan talouden torjunnan näkökulmasta ovat merkittäviä ja ehdotettujen lisäselvitysten hankkimista tulisi harkita.

Suomi on sitoutunut erilaisiin kansainvälisiin sopimuksiin ja aika ajoin myös meillä tehdään tarkastuksia siihen, miten mm. korruption torjunta ja rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistoimia on toteutettu. Ulkomailta tulevien rahojen lähteellä on siis myös oma merkityksensä -Suomen maineelle. Suomen viranomaisten tulisi oikeasti kyetä selvittämään, mistä raha on peräisin. Hämärätöimijöiden varallisuutta pyritään jatkuvasti sijoittamaan lailliseen liiketoimintaan, jolloin siitä tulee laillista. Kysymys on lopulta siitä, halutaanko Suomeen oikeita sijoittajia vai epärehellistä rahaa.

Poliisiosasto suhtautuu varauksellisesti hallintarekisteröintikiellon poistamiseen tai tiedonsaannin tai arvopapereita koskevan tiedon läpinäkyvyyttä heikentäviin toimiin.

Poliisijohtaja

Stefan Gerkman

Poliisitarkastaja

Juha Tuovinen

Jakelu

Hallinto- ja kehittämisosasto

VN/27846/2023-SM-5

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: